

Презентація

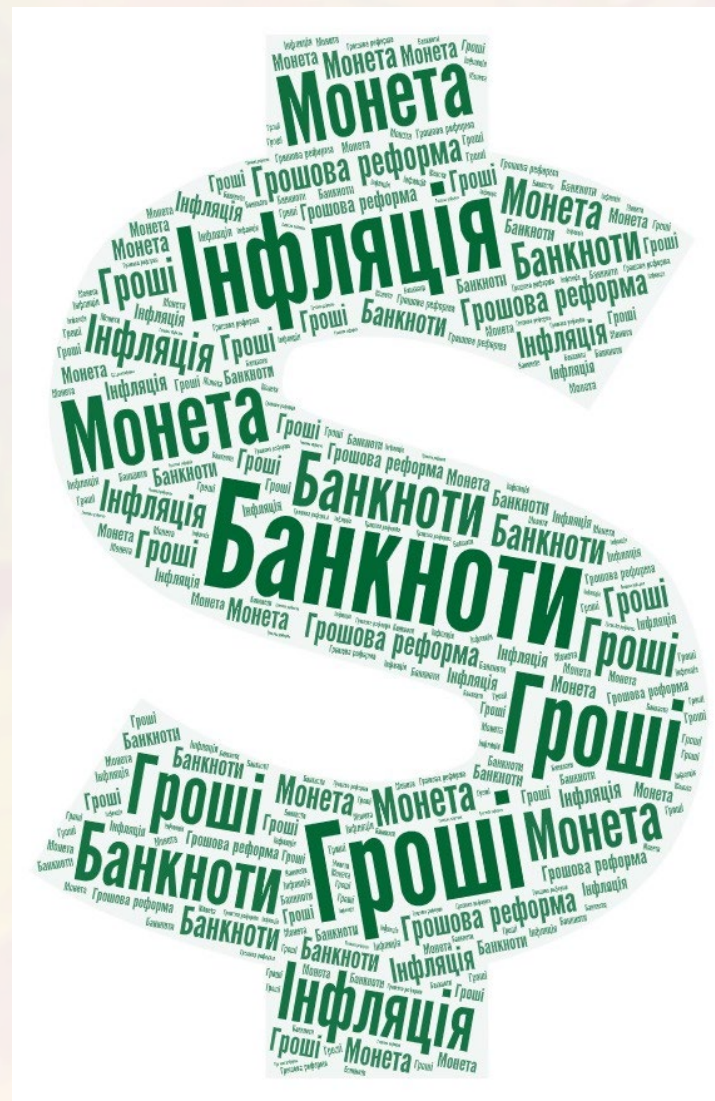
на тему:

«Історія та теорія грошей»

1. СУТНІСТЬ ТА ВИХІДНІ ОЗНАКИ ГРОШЕЙ

Гроші - особливий товар, що є загальною еквівалентною формою вартості інших товарів. Гроші виконують функції мірила вартості та засобу обігу. Крім того, вони є засобами нагромадження та платежу. З утворенням світового ринку деякі національні гроші виконують функції світових.

Історія виникнення грошей

В економічній теорії виділяють дві основні концепції походження грошей:

Раціоналістична — гроші виникли як наслідок певної раціональної угоди між людьми через необхідність виділення спеціального інструменту для обслуговування сфери товарного обігу.

Еволюційна — гроші виділяють із загальної товарної маси, оскільки вони найпридатніші для виконання функціональної ролі грошового товару. Той чи інший товар стає грошми лише в межах певної особливої суспільної форми, товарного виробництва й обігу.

Передбачається, що ще 100 000 років тому виникли бартерні операції — прямий безгрошовий обмін товарами. Проте в безгрошових суспільствах в основному діяли подарунки або позики. Наступним етапом стало виникнення товарних грошей, тобто, коли в якості грошей використовувались різні матеріальні носії. Перша згадка про термін «гроші» датується 3000 роком до Р. Х., це був клинописний текст на глиняній табличці із Месопотамії.

З найдавніших часів грошіми були різні товари: хутра звірів, металеві сокири, мушлі каури тощо. Однак завдяки своїм фізичним властивостям найбільш вживаним загальним еквівалентом вартості дуже швидко стають благородні метали: золото та срібло. Згодом вони набирають форми монет.

У своїй «Історії» Геродот вказує, що першими використовувати металеві монети почали лідійці. Сучасні вчені вважають, що перші монети були з електрума і чеканились близько 650–600 р до Р. Х. Швидке розповсюдження монет пов'язано із зручністю їх зберігання, дроблення і об'єднання, відносною великою вартістю при невеликій вазі та обсягу, що є дуже зручним при обмінних операціях.

Паперові гроші або банкноти були вперше використані в Китаї за часів династії Сун. Ці банкноти, відомі як «жіаозі», еволюціонували з векселів, що були у використанні з сьомого сторіччя. Тим не менш, вони не витісняють традиційних грошей, і були у використанні поряд з монетами. В Європі банкноти були вперше випущені Банком Стокгольма в 1661 році.

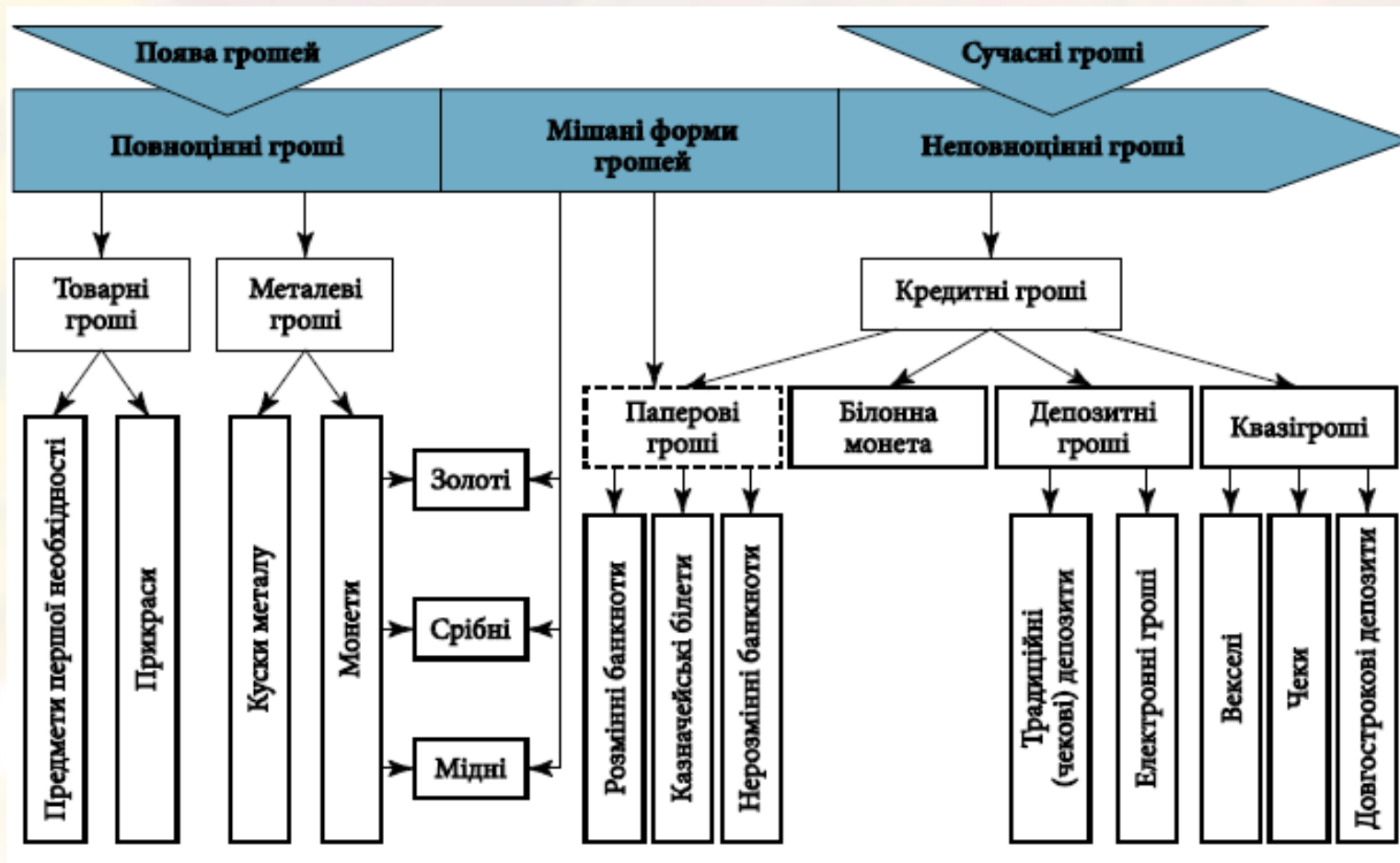
Вихідні ознаки грошей:

- Суспільне визнання;
- Забезпечення збереження вартості;
- Можливість використання як посередника при обміні.

2. ЕВОЛЮЦІЯ ГРОШЕЙ

Схема еволюції форм грошей

Повноцінними були гроші, що мали внутрішню реальну вартість, адекватну вартості товару, який виконував функції грошей, чи вартості того матеріалу, з якого гроші були виготовлені, наприклад золоті чи срібні монети.

Неповноцінними є гроші, які набувають своєї вартості виключно в обігу. При цьому вона може істотно відхилятися від вартості того матеріалу, з якого вони виготовлені

Форми грошей в обігу

Готівкові кошти

- це грошові знаки грошових одиниць певної держави (групи держав) у вигляді банкнот і монет, які випускає відповідний центральний банк і які є законним платіжним засобом (обов'язкові до приймання для оплати) на її території.

Безготівкові кошти

- це кошти на рахунках (ще кажуть: «у формі записів на рахунках») у банках, які також є законним платіжним засобом. Тобто, якщо ви внесли кошти готівкою в касу банку, банк зарахує аналогічну суму у формі безготівкових коштів на ваш поточний чи депозитний рахунок

Електронні гроші

- це грошові зобов'язання особи, яка їх випускає (емітента), що зберігаються на електронному пристрої. В Україні емітентом електронних грошей може бути виключно банк.

Історія грошей незалежної України починається 1991 року з *відривних купонів*. Після розпаду СРСР Україна залишилася з рублями – грошима вже неіснуючої держави, емісія яких перейшла до Російської Федерації. З вересня 1991 року Центральний банк РФ перестав постачати в Україну готівку і молода незалежна держава, крім низки економічних проблем, постала перед проблемою відсутності власної грошової одиниці. У січні 1992 року паралельно з рублем в обіг було випущено тимчасову (як планувалося, на 4–6 місяців) грошову одиницю – купоно-карбованець багаторазового використання, який витіснив рубль і перебував в обігу до вересня 1996 року, до введення гривні.

Через гіперінфляцію – швидке знецінення грошей – коли ціни зростали за день по кілька разів, виникла потреба в заміні тимчасової грошової одиниці на стату. Національний банк підготував і провів грошову реформу, і 2 вересня 1996 року було введено в обіг *гривні*. Відповідно до Указу Президента України «Про грошову реформу», грошова реформа проводилася з 2 до 16 вересня 1996 року. Початком реформи стало впровадження в обіг гривні, яка обмінювалась у співвідношенні 1 гривня за 100 000 купоно-карбованців.

Станом на січень 2022 року в грошовому обігу в Україні перебувають банкноти номіналом 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, 200, 500 та 1000 гривень. На лицьовому боці банкнот гривні розміщено зображення визначних постатей української історії – Володимира Великого (1 гривня), Ярослава Мудрого (2 гривні), Богдана Хмельницького (5 гривень), Івана Мазепи (10 гривень), Івана Франка (20 гривень), Михайла Грушевського (50 гривень), Тараса Шевченка (100 гривень), Лесі Українки (200 гривень) і Григорія Сковороди (500 гривень), Володимир Вернадський (1000). На звороті – архітектурні пам'ятки, пов'язані з ними.

У грошовому обігу в Україні зараз перебувають розмінні монети номіналом 10 та 50 копійок та обігові монети номіналом 1, 2, 5 та 10 гривень.

Елементи захисту гривні

ПРОТИ СВІТЛА

1 Водяні знаки

Багатотонний водяний знак — портретне зображення І. Франка та світлий елемент водяного знака — зображення цифрового позначення номіналу (розміщено вертикально в правій нижній частині багатотонного водяного знака).

2 Захисна стрічка

Повністю занурена в товщу паперу захисна стрічка, на якій за допомогою збільшувального скла можна побачити зображення у прямому та перевернутому вигляді: «20 ГРН», елемент малого Державного Герба України (тризуб) і цифрове позначення номіналу «20» у два рядки.

3 Наскрізний елемент

Зображення цифрового позначення номіналу «20», усі елементи якого збігаються та доповнюють один одного під час розглядання банкноти проти світла.

ПРИ ЗМІНІ КУТА НАХИЛУ БАНКНОТИ

4 Оптично-змінний елемент

Стилізоване зображення квітки, розміщене праворуч від портрета І. Франка. При зміні кута нахилу банкноти колір зображення квітки змінюється з малиново-фіолетового на оліяково-зелений.

5 Латентне зображення

Зображення цифрового позначення номіналу — «20»: цифри видимі під час розглядання банкноти на рівні очей проти світла під гострим кутом:

- темні на світлому фоні — при розгляданні банкноти з довгої сторони;
- світлі на темному фоні — при розгляданні банкноти з короткої сторони.

НА ДОТИК

6 Рельєфні елементи

Елементи зображень, шорсткість яких відчувається на дотик; для прикладу наведені збільшені зображення:

- написи та зображення;
- елемент для людей з послабленим зором;
- фрагмент портрета.

ПРИ ЗБІЛЬШЕННІ

7 Мікротексти

Написи, що повторюються, і які можна прочитати за допомогою збільшувального скла.

В Україні станом на 1 січня 2019 року в обігу було готівки на загальну суму 400 млрд грн: монет – 2,2 млрд грн (13,1 млрд штук); банкнот – 397,8 млрд грн (2,95 млрд штук). Середня кількість банкнот на одного українця становила 69 штук, а розмінних монет – 293 штуки.

3. ФУНКЦІЇ ГРОШЕЙ

Функція – це прояв основного призначення грошей і її ототожнюють з роботою, яку вони виконують. Коли гроші мали внутрішню вартість, науковці визначали п'ять функцій грошей. На сьогодні ж виділяють три основні функції грошей

Міра вартості

Засіб рахунку

Засіб обігу

Засіб обігу та платежу

Засіб платежу

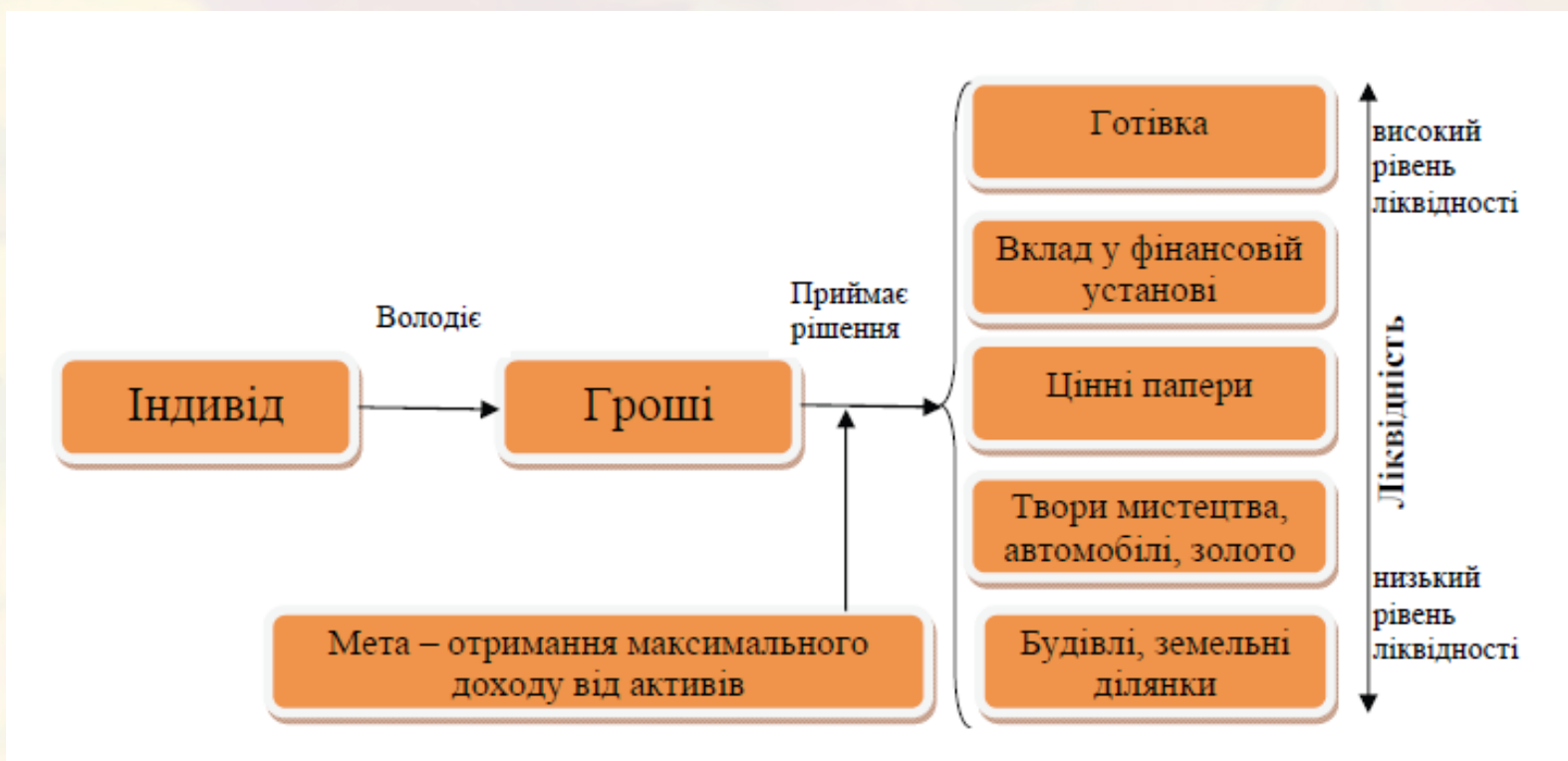
Засіб нагромадження

Засіб нагромадження

Світові гроші

Форми зберігання власних грошей

Основні правила користування грошима:

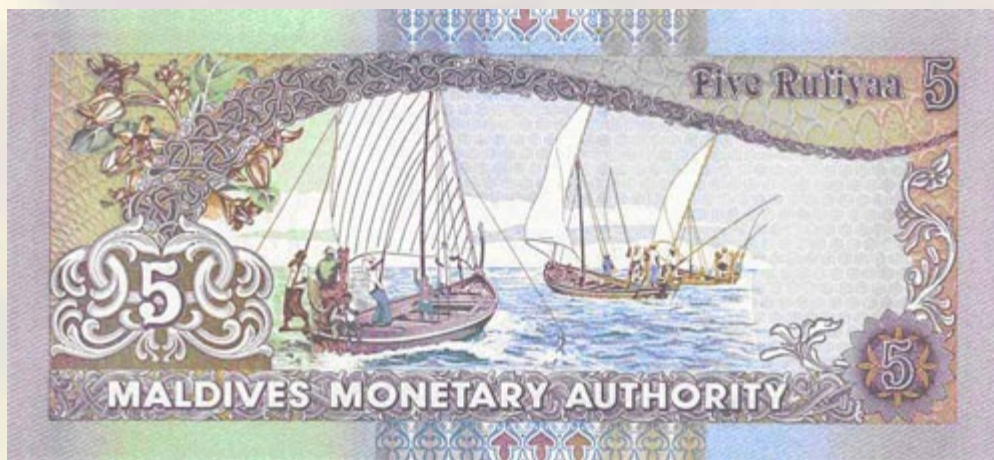
1. Отримавши банкноти, перевіряйте наявність на них водяних знаків й інших елементів захисту.
2. Перераховуйте отримані гроші, не відходячи від каси чи банкомату.
3. Не зберігайте значні суми грошей у готівці.
4. Користуйтеся банківськими рахунками та платіжними картками.
5. Завжди просіть на касі чек під час купівлі будь-яких товарів чи послуг.
6. Ведіть облік своїх грошей.
7. Утримуйтеся від емоційних і спонтанних покупок, особливо в мережі Інтернет.
8. Зважуйте всі ризики та витрати, пов'язані з оплатою вартості товарів і послуг на різних веб-сайтах, використанням різних способів платежу тощо.
9. Частина зароблених грошей заощаджуйте на майбутнє.
10. Вкладайте гроші в різні активи (диверсифікуйте свої активи).

Найнезвичайніші гроші світу

Світ грошей багатолікий і різноманітний. В ньому зустрічаються дивні, незвичайні і просто дуже красиві грошові банкноти. Часто на грошах показані заняття місцевих жителів або види природи. Ось ямайська банкнота – на ній зображений тропічний пляж.

Море, кокосові пальми, вітрильники – ніжні кольори мальдівських рufій приємно тішать око. Власне кажучи, окрім рибальства і збору кокосових горіхів, на Мальдівах робити нічого. Це одна з бідних країн світу.

На грошах країн Персидської затоки часто зображують нафтові промисли, порти, суперсучасні об'єкти інфраструктури. На цій купюрі в п'ять бахрейнських динарів – видобуток нафти.

Тварини, риби, птахи присутні на грошах багатьох країн. Ще одна грошова купюра Бахрейна – з кіньми, що біжать.

Симпатична сорока розташувалася на купюрі 2 таки (така – грошова одиниця Бангладеш).

Три долари на островах Кука. Малюнок на грошовій купюрі якнайкраще відповідає цим далеким від цивілізації, загубленим посеред океану екзотичним місцям.

Зворотна сторона ста доларів Багамських островів:

Бувають і “казкові” гроші. На зворотному боці купюри 20 шведських крон подана ілюстрація до казки С. Лагерлеф “Дивна подорож Нільса Хольгерсона з дикими гусами по Швеції”.

Є і “спортивні” гроші: наприклад, 10 доларів Сінгапуру і 10 доларів Нової Зеландії.

У Румунії була випущена грошова банкнота, присвячена сонячному затемненню 11 серпня 1999 року. Затемнення добре спостерігалось на території всієї Європи, а в столиці Румунії – Бухаресті – було повним.

Загалом, грошові банкноти різних країн з кожним роком стають красивішими. На грошах все менше політичних і релігійних сюжетів, все більше пейзажів, історичних пам'ятників, портретів творчих діячів. На сьогодні гроші можна розглядати як один із засобів для залучення туристів. Дійсно, барвисті образи на грошових купюрах представляють будь-яку країну набагато наочніше, ніж її герб, прапор або інша державна символіка. При цьому гроші стають менше за розміром – це відбувається із-за економії матеріалів і для зручності використання. Захист від підробок усе більш удосконалюється, росте випуск пластикових грошей.

Цікаві факти про гроші

Гроші і покарання

Не встигли з'явитися перші гроші, як їх почали активно підробляти. Доля перших фальшивомонетників була незавидною: з ними жорстоко розправлялися. У Стародавній Русі злочинців спалювали, кидали на розтерзання диким звірам, вливали їм в горло розплавлене олово або топили в річці. У Англії фальшивомонетникам відрубували праву руку і статеві органи. Підробка американських грошей загрожувала стратою.

Грошові колекції

Перша у світі колекція монет належала китайцеві, який жив в XIII ст. і зумів зібрати монети, загальною вагою трохи менше 500 кг. Найстаріша монета в колекції нумізмата датувалася 200 роком до н.е.!

Гроші і марнославство

Першим егоїстом, що наказав увіковічнити власний профіль на державних монетах, був Олександр Македонський.

Цікаві факти про гроші

Гроші і творчість

Гроші споконвіків були джерелом натхнення для ювелірів, художників, письменників і дизайнерів. Ще за часів Римської імперії з монет робили оригінальні ювелірні прикраси.

Гроші і фільми

Сценарій американського фільму “Інтуїція” з’явився на світ завдяки китайській традиції писати на паперових грошах свої координати і побажання до шлюбного партнера і запускати банкноти в оборот. Таким чином багато китайців знайшли свою другу половинку.

Гроші й образотворче мистецтво

Російський художник Анатолій Орлов творить свої картини із старих паперових грошей, американський художник Адріан Фірт створює портрети політиків за допомогою пенні, а його співвітчизник Марк Скай використовує доларові банкноти для виготовлення авторських орігамі.

Гроші і мода

Стодоларові банкноти послужили матеріалом для створення унікальної вечірньої сукні загальною вартістю 100 000 американських доларів. Її використовували для реклами національної лотереї в Сполученому Королівстві.

pslight ho

 RUFUN.NET

Цікаві факти про гроші

Грошові сни

Якщо вам приснилися миші, блохи або таргани, чекайте значного надходження грошей до сімейного бюджету.

Гроші та інтер'єр

Жартівливий вчинок офіціанта ірландського паба, який приклеїв свої чайові до стінки, послужив джерелом натхнення для дизайнерів інтер'єру. Тепер стіни і стелю паба прикрашають більше 500 000 паперових доларів.

Цікаві факти про гроші

Гроші та реклама

Найоригінальніша рекламна кампанія з використанням грошей мала місце в Америці. Для залучення відвідувачів до супермаркету на околиці міста в гармату “зарядили” 8 тисяч доларів і вистрілили в повітря. Найуспішніші ловці літаючих грошей отоварилися в тому ж супермаркеті.

Грошовий пам’ятник

Меморіал зниклим без звістки, присвячений жертвам абортів, є грошовою скарбничкою вагою 156 тонн. У ній знаходиться 50 мільйонів американських пенні.

Гроші і хобі

Найдорожчим хобі, на яке людство витрачає більше, ніж на антикваріат і яхти, виявилось звичайне садівництво!

Грошове безсмертя

У Німеччині з відслуживших своє банкнот роблять добрива для сільського господарства, в Росії – руберойд, в Україні – туалетний папір.

Цікаві факти про гроші

Гроші і погода

Дослідження показали, що в теплу сонячну погоду люди більш охоче розлучаються з грошима і витрачають більше, ніж в похмурі дні.

Гроші та психологія

Недавно американські дослідники довели, що перерахунок грошей сприяє покращенню настрою.

Гроші та історія

Людовіка XVI, короля Франції, коли він тікав від народу, що повстав під час Французької революції, у часи, коли ще не було фотографій, новин та Інтернету, впізнали по зображенню на монеті і стратили. У 1748 році відомий російський науковець Михайло Ломоносов отримав премію у розмірі 2 тис. рублів, паперових грошей тоді ще не було, і йому довелося везти отримані 3, 5 тони мідних монет на 10 повозках.

Гроші та статистика

92 % людей між коханням всього свого життя та багатством обирають багатство.

Вважається, що гроші – основна причина всіх сімейних негараздів
Кредитних карток в США більше, ніж людей, що там проживають.

Цікаві факти про гроші

Грошова лексика

Ми часто вживаємо вирази з грошовою лексикою, але рідко замислюємося над їх походженням. Сьогодні мало хто знає, що:

- спочатку назви європейських грошових одиниць (фунт, марка, ліра, крона) були одиницями ваги;
- слово “копійка” пішло від назви срібної монети, на якій був зображений Георгій Побідоносець із списом в руці;
- “грошем” спочатку називали велику срібну монету, яка чеканилася в Італії;
- слово “напартачити” має відношення до грошей: “партачами” в Стародавній Русі називали фальшивомонетників, а “партачити” означало “карбувати фальшиві монети”;
- вислів “внести свою лепту” походить з Греції і означає внести мідну монету малої вартості як пожертвування;
- “газетта” – це назва дрібної італійської монети. Рівно стільки в 1556 році коштувало перше друкарське видання міста Венеції. “Газетти” знецінилися сотні років назад, а “газети” схоже, будуть з людством завжди.

Дякую за
увагу!